

מהפכת אוצר החכמה;

אוצר הספרים הגדול בעולם

מאת א. בן פורת

להיות יצירתיים בעריכת החיפוש, ולדעת כיצד לצלל את מגווע החיפוש לצורך המדויק, אבל בסופו של דבר אפשר להגיע לכל המידע."

"ש סיפור מפורסם שאירע עם הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי, ששאלו אותו היכן המקור לכך שנבוכדנצר היה נמוך קומה וגובהו היה טפח. רבי חיים השיב שאינו זוכר את המקור ושיחפשו במחשב. אמרו לו שחיפשו באוצר החכ" מה ולא מצאו. שאל רבי חיים כיצד בוצע החיפוש, וענו לו שחיפשו שתי מילים: 'נבוכדנצר' ו'טפח'. אמר להם לחפש את המילה 'פושכא', שמשמעותה 'טפח' בארמית, וכמובן שמיד מצאו את המקור."

"כאשר משתמשים במנוע החיפוש של 'אוצר החכמה' צריך לפעמים אינטואיציה מה בדיוק לחפש. אם בניסיון הראשון המילים שהזנת לא מניבות את התוצאה, אתה מנסה עם מילים אחרות. הספרים שבמאגר נסרקו כולם אך ישנן שגיאות פה ושם, בייחוד בספרים ישנים בהם הסריקה אינה מזהה כל מילה וכל אות בצורה הנכונה. לכן גם שילבנו במנוע החיפוש את האפשרות לחיפוש מורחב שכולל גם שגיאות אפשריות, כמו אות דלת' המתחלפת עם רי"ש וכדומה. מנוע החיפוש יודע להתגבר על השגיאות הללו ולהביא תוצאות."

בניגוד למה שניתן לחשוב, ר' ארז מספר שציבור המי שתמשים באוצר החכמה אינו מורכב ברובו מחוקרים או מרצים, או עורכי ספרים וכדומה, אלא מציבור של אברכים לומדי תורה שהכלי של אוצר החכמה סלל לפנייהם נתיבים חדשים בלימוד. "כמובן שבשביל עורכי הספרים זה כלי מצוין, ועורך ספרים בדור שלנו לא יכול לעבוד בלי אוצר החכמה כי הוא לא יכול להרשות לעצמו לדלל על הכלי הנפלא הזה שמאפשר לו להגיע בקלילות למקורות שהוא היה צריך לטרוח עליהם שעות וימים, וספק אם גם אז הוא היה מגיע אליהם בלי אוצר החכמה."

במערכת אוצר החכמה מכניסים כל חיבור תורני מכל סוג שהוא, ובהם רבים שמשתמשי התוכנה לא היו נחשפים אליהם כלל ללא אוצר החכמה. "אנחנו מכניסים למאגר גם קובצי חידושי תורה של אברכים שלכאורה אין להם חשיבות מבחינת מדף הספרים התורני, ואדם לא היה מכי נים אותם לבית מחוסר מקום או מחוסר עניין, כי אין לו פנאי להגיע עד לאותם קונטרסים. אבל בזכות אוצר החי כמה, שמאפשר לבצע חיפוש כולל בכל המאגר על עניין מסוים, המשתמש מגיע לכל ספר שעוסק באותו נושא, גם אם מדובר בחיבור לא ידוע. ואז הוא יכול לגלות שאברך שעבר על נושא מסוים במשך תקופה ארוכה וחבר קונטרס שאיש כמעט לא מכיר, גילה משהו חשוב משתמשי אוצר החכמה לא היו מגיעים אליו בכוחות עצמם."

כאשר אנו שואלים על נושא זכויות היוצרים של המי חברים שספריהם מופיעים במאגר, אנו מופתעים לשמוע מר' ארז סלע שכיום ישנם אנשים שמוציאים לאור חיבורי רים תורניים, ובמקום להדפיסם הם מעבירים את הקובץ ישירות למערכת אוצר החכמה, וכך מגיעים לציבור של אלפי לומדים. אבל זה לא הכל. לדבריו, גם מחברי ספרים שמעוניינים להתפרנס ממכירת ספריהם, הבינו עם השנים שהכנסת הספר למאגר אוצר החכמה רק מועילה להם ואפילו מגדילה את מכירות הספר.

"היה מחבר שנתן לנו ספר אחד מתוך סדרת ספרים שחיבר על הש"ס, והעליה בהתעניינות בספר כל כך הפתיר עה אותו שהוא מיהר למסור לנו את כל שאר הסדרה. הוא הבין שאוצר החכמה מספק למחברים במה שלא היתה להם עד היום. אנשים שמחפשים מראי מקומות בנושא מסוים מגיעים בזכות המערכת לספרים של מחברים שהם לא היו מגיעים אליהם בשום דרך אחרת.

ומה לגבי עלות השימוש באוצר החכמה? למרות שעי לות רכישת המאגר ותוכנת החיפוש היא לא זולה, הרי שעם

ננאי התשלום הנוחים, מתברר שמדובר בעסקה משתלמת במיוחד. "תעשו אתם את החשבון", אומר ר' ארז. "במחיר שנע סביב מאה שקלים לחודש אתם מקבלים את כל אוצר הספרים היהודי, לשימוש חופשי לכל החיים. במחיר הזה אנשים עושים מנוי על עיתון, אבל זה מנוי שצריך לחדש כל שנה. וכאן אחרי מספר שנים מסתיימים התשלומים ואתה נשאר עם האוצר הגדול ברשותך לאורך ימים ושנים".

כדי לשמוע מכלי ראשון על השינוי המבורך שחוללה מערכת 'אוצר החכמה' בעולם התורה, שוחחנו עם הרב משה שמואל גליק שליט"א, מרביץ תורה ור"מ בישיבת חזון נחום בבני ברק, שמעיד כי מבחינתו עולם התורה בדורנו נחלק לשני תקופות: לפני שאוצר החכמה יצא לאור עולם, ואחרי.

"בשיחותיי עם אנשי מערכת 'אוצר החכמה' אני אומר להם שאפילו הם עצמם לא מבינים את גודל המפעל שהם חוללו", אומר הרב גליק. "כל יום אני מוצא את עצמי נפעם מחדש מהעוצמה של הכלי הזה. ממש אין יום שאני לא מוצא שם אוצרות נפלאים, אם בהלכה, באגדה, בלומדות – בכל נושא מוצאים באוצר החכמה דברים נפלאים.

אנקדוטה מעניינת שאנו שומעים מהרב גליק, היא על תשובה מעניינת שמצא על שאלה של תלמיד על דברי האור החיים הקדוש, שהחיפוש במאגר אוצר החכמה העלה מאי מר שדן בדיוק באותה שאלה, שהתפרסם בתוספת התורנית של עיתון המבשר. "במאמר הובא פרי מגדים שעל פי מתי באר כל הנושא באר היטב, ובזכות החיפוש באוצר החכמה הגעתי אל המאמר שלא ידעתי עליו קודם לכן", הוא מספר. הרב גליק שופע בדוגמאות וסיפורים על הגילויים הנ פלאים שמתגלים לתלמידי חכמים בזכות אוצר החכמה. "הרי היום בעונותינו אנחנו בעלי מוחות קטנים. אין לנו את העוצמות שהיו לגדולי ישראל שידעו את כל התורה כולה. בדרות קודמים, ששימשו רצה לחפש מקור כלשהו או סברא והתייגע ולא מצא, היה מחכה לכנסיה הגדולה וניגש לשאול את מאורי הדור, את מרן האמרי אמת זיע"א או את רבי חיים עוזר. והנה בדרור בזכות אוצר החכמה יכול כל נער צעיר להגיע לכל מכמני התורה".

הרב גליק מספר על רבנים ומורי הוראה מפורסמים שנעזרים באוצר החכמה בבידורי הלכה ומקורות. "כל גדולי ישראל שוכתי להכיר מקורב נעזרים באוצר החכמה, חלקם מבקשים שיחפשו עבורם והם נפעמים מהאפשרות להגיע לכל חלקי התורה בכל נושא ולמצוא מה נאמר עליו בספרות התורנית לאורך כל הדורות."

יהיו שיאמרו שאוצר החכמה נוטל מאנשים את העמל והגיגה בלימוד התורה, אנו שואלים. הרב גליק מסרב לקבל את הדברים. "אדרבה. הרי עם כלי עזר כמו אוצר החכמה יכולים להגיע לפסגות הרבה יותר גבוהות בלימוד התורה. שאלו אותי פעם על העניין והמשלתי את הדברים למלאכת הבניין. הלא בדרות קודמים כשעדיין לא היו מנופי גבהים וטכנולוגיות בניו וכדו', נהגו לבנות בתים בני קומה אחת או שתיים. והיום כאשר יש את הציוד המתאים אפשר לבנות מגדלים רבי קומות. וכי מישוהו יעלה על הדעת לוותר על זה? בעזרת אוצר החכמה, שמכיל בתוכו את כל התורה כולה, יכול כל תלמיד לחדש ולבנות בנייני פאר בלימוד התורה, ברמה שהוא לא היה מגיע אליה ללא העוצמה של אוצר החכמה".

אנו שואלים את הרב גליק כיצד מסייע אוצר החכמה למחברי ספרים בדורנו. הוא משיב כי "לעניות דעתי 98 אחוזים מהספרים שיוציאים לאור בשנים האחרונות צריכים להקדיש עמוד הוקרה לאוצר החכמה על הסיוע בחיבור הספר. קשה להאמין שישנם היום מחברים שאינם נעזרים באוצר החכמה, ואפשר להבין זאת מעיון במראי מקומות ובמובאות בספרים החדשים, שיש שם מקורות שאין מציאות שהמחברים הגיעו אליהם ללא שנעזרו באוצר החכמה".

הרב גליק מספר שנכנס למורו ורבו כ"ק אדמו"ר מביאלא שליט"א ושאלו אם ניתן להכניס למאגר אוצר החכמה את ספריו של הרבי. "הרבי השיב שנכנס כל ספר שלו למאגר ביום שהוא יוצא לאור", מספר הרב גליק. "הוא הוסיף ואמר לנו שאם היה יכול היום להתרגל לשימוש במחשב היה משתמש באוצר החכמה בעצמו".

אוצר החכמה, אומר הרב גליק, חולל מהפכה גם בעיר

למה של הלכה. "כל נידון בהלכה שתחפשו, תמצאו לו דוגמאות למכביר באוצר החכמה. אני מכיר מורי הוראה שמקבלים שאלות דרך הטלפון ומחפשים מיד באוצר החי כמה. הם מבינים שכך קל יותר להגיע לכל פסק הלכה ולכל דיון שמובא בספרות השו"ת, שקשה להגיע לזה לבד. גם מי שיש לו בביתו אוצר הספרים ענק הרי לא מכיר בעל פה את כל הספרים ואינו יודע לאתר מראי מקומות בכל נושא, וכאן יש לו הכל בלחיצת כפתור".

"עמדתי לא מזמן בבית המדרש ושוחחתי בלימוד בסוגיא מסוימת. נגיש ר"מ חשוב בישיבה מפורסמת, ששמע את הנושא שאנחנו עוסקים בו, והוא אומר שהוא עצמו מתייגע להבין 'ביאור הלכה' מוקשה של כאורה הוא נגד גמ' מפורשת. תוך כדי דיבור ביצעתי חיפוש על הנושא במחשב, ואותו ר"מ נדהם לראות עשרות מובאות בספרי הלכה שונים בדברי הביאור הלכה שהוקשו לו, ומסבירים את כל הסוגיה. לא היה קץ להתפעלותו כשהוא ראה איך הקושה שמלווה אותו כל כך הרבה זמן נדונה בספרות התורנית כל כך הרבה, ולא היה לו כל דרך לגלות על כך ללא אוצר החכמה.

בשולי הסיפור, ממשיך הרב גליק ומספר שאותו ת"ח זכה לגילוי נוסף בשיחה, כאשר הם ביצעו חיפוש לפי שם משפחתו, שהוא שם משפחה נדיר יחסית, והוא נדהם לגלות שבמאגר ישנם מאמרים שלמים בהלכה וכלימוד שחיברו אבות אבותיו, שלא היה לו כלל מושג שהם קיימים. "אני עצמי", מספר הרב גליק, "לא אשכח שזמן קצר לאחר שקיבלתי את אוצר החכמה לראשונה, הכנסתי את השם של אבי זקני זצ"ל למנוע החיפוש וגיליתי ספר שלם שהוא חיבר, שלא ידענו עליו כלל. תוכן הספר הופיע משולב בתוך ספר אחר, ולא היה לנו שום דרך לגלות על כך ללא אוצר החכמה. מצאנו התכתבויות שלמות ממנו בהלכה עם גדולי דורו, ובהמשך זכינו להוציאם לאור מחדש. הרי אין לי עיי לוי נשמה גדול מזה, ממש בבחי' שפותתיו רובבות, וידוע לנו על מקרים נוספים שמחברים וחיבורים שנשכחו ולא נודעו התגלו ויצאו לאור עולם, והכל בזכות הכלי העוצמתי של אוצר החכמה".

אחת המעלות הגדולות של אוצר החכמה, אומר הרב גליק, שהוא מחיה מתים. ספרים ומחברים מתפוצות ישראל שלא זכו ששמם יתפרסם והחיבורים שלהם יעלו על שולחן הלך מדים, והנה בשנים האחרונות בזכות החיפושים שמבצעים משתמשי אוצר החכמה הם מתגלים לאור עולם. "זה פשוט נפלא. יושב אברך ומחפש סברא בנושא מסוים, ואז הוא מוצא ספר שיצא בפולין לפני 150 שנה ושם יש סברה שמיישבת את הסוגיה, והזכות שיש מזה למחברים אין לשער. תורתם נלמדת מחדש אחרי כל כך הרבה שנים, בזכות המצאה מופלאה שבדרות הקודמים איש לא חלם על דבר כזה".

הרב גליק מסכם את השיחה ומציין כי למרות שאין לו כל קשר לצד המסחרי של אוצר החכמה, ואין לו שום רווח אישי מהעניין, הוא סבור שיש לקיים אירועי הסברה ללומדים כדי להרחיב את הבי שורה של אוצר החכמה לשכבות נוספות בציבור. "אנשים צריכים להבין שלא מדובר רק באוצר הספרים הגדול ביותר בעולם, שזו מעלה חשובה בפני עצמה, אבל המעלה העיקרית היא היכולת להגיע לכל הספרים שעוסקים בנושא מסוים וזו אפשרות חדשה שנפתחה בזכות אוצר החכמה, שלא היתה קיימת בדרות קודמים. לכל אחד שזכה לחבוש את ספסלי ביהמ"ד יש את נתיב הלימוד שלו, ובזכות אוצר החכמה הוא יוכל להרחיב את מעייני הדעת ולסלול נתיבים חד"

שים בלימוד ולהגיע לדרגות חדשות. זה הגילוי הכי חשוב בדורנו וכבוד התורה מחייב אותנו להפיץ את הבשורה ככל הניתן, להגדיל תורה ולהאדירה".

'כך זה התחיל...
וכל השאר הסטוריה?'

